
ДРАБ Н.Л.,
кандидат педагогічних наук,
доцент
ЛОБЕЦЬКА І.М.,
старший викладач,
кафедра іноземних мов,
факультет міжнародної
економіки та менеджменту,
Київський національний
університет імені Вадима
Гетьмана,
м. Київ

НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ СТАРШИХ КУРСІВ ЕКОНОМІЧНИХ ВНЗ УКРАЇНИ ПРОВЕДЕННЮ УСНИХ ДІЛОВИХ ПРЕЗЕНТАЦІЙ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ З ВИКОРИСТАННЯМ МУЛЬТИМЕДІА

У статті розглядаються переваги та правила використання мультимедіа під час проведення усної ділової презентації іноземною мовою та описуються основні етапи навчання підготовки, продукування та її аналізу. Особлива увага приділяється важливості дотримання поетапності підготовки до усної ділової презентації.

Ключові слова: мультимедіа, усна ділова презентація, підготовка презентації.

В статье рассматриваются преимущества и правила использования мультимедиа при проведении устной деловой презентации на иностранном языке и описываются основные этапы обучения подготовки, проведения и ее анализа. Особое внимание уделяется важности соблюдения поэтапности подготовки к устной деловой презентации.

Ключевые слова: мультимедиа, устная деловая презентация, подготовка презентации.

The article highlights the benefits and rules of the use of multimedia during the business presentation made in foreign languages and describes the main stages of preparation, conducting a business presentation and its analysis. Particular attention is paid to the importance of preparation of business presentation in three stages.

Key words: multimedia, business presentation, preparation of business presentation.

Постановка проблеми. Створення європейської системи освіти в Україні є неможливим без трансформації системи мовної підготовки у навчальних закладах країни, що вносить якісні зміни у способи підготовки студентів, сприяє кращому засвоєнню матеріалу та полегшує учбовий процес. Під час навчання предмета «Ділова іноземна мова» майбутніми економістами та менеджерами головною метою виступає не накопичення знань, а формування у студентів вмінь іншомовного мовленнєвого спілкування в бізнес-середовищі, одним із вмінь, яким повинні оволодіти студенти старших курсів економічних ВНЗ України є вміння продукувати ділову презентацію іноземною мовою із застосуванням сучасних інформаційних технологій таких, як мультимедіа, оскільки добре розвинуті презентаційні вміння економістів та менеджерів стають запорукою успішної кар'єри в сучасному бізнес-світі.

Наш аналіз наукової та методичної літератури виявив, що багато науковців займалися проблемою застосування мультимедіа у навчанні англійської мови. А. Баластов, В. Євдокимова, І. Захарова, Н. Іщук, Н. Клемешова, В. Корж, С. Риженко, С. Кожушко, Л. Коношевська, Н. Насонова, О. Насімчук, Т. Піскунова, О. Співаковський, О. Тарнопольский дають наукове обґрунтування ефективності навчального процесу з використанням мультимедіа. Психологічні аспекти використання мультимедіа в процесі навчання описувалися в працях І. Демакової, В. Ляудіс, О. Тихомирова.

Однак, питання використання мультимедіа економістами та менеджерами для успішного проведення ділових презентацій залишається недостатньо розглянутим.

Тому, метою цієї статті є визначити переваги та правила використання мультимедіа під час проведення усної ділової презентації іноземною мовою та описати основні етапи навчання підготовки, продукування та її аналізу.

Актуальність проблеми зумовлена необхідністю сформувати у майбутніх економістів та менеджерів вміння робити усну ділову презентацію іноземною мовою з використанням мультимедіа, оскільки саме використання сучасних інформаційних технологій забезпечує ефективне передання інформації слухачам та підвищує інтерес до теми.

Виклад основного матеріалу. Для того, щоб правильно і ефективно організувати навчання усної ділової презентації іноземною мовою, необхідно визначити, що ми розуміємо під цим поняттям. Під діловою англійською презентацією ми розуміємо підготовлене професійно спрямоване англійське монологічне висловлювання ділового характеру, об'єднане конкретним завданням і ситуативними умовами, яке базується на результатах аналітичного дослідження певної проблеми у сфері

ділової активності, має чітке логіко-композиційне оформлення і націлене на ефективне інформування, мотивування або переконання певної аудиторії з урахуванням її основних соціокультурних характеристик [1].

Використання мультимедіа під час продукування ділової презентації забезпечує взаємодію візуальних і аудіоефектів під управлінням інтерактивного програмного забезпечення з використанням сучасних технічних і програмних засобів, які об'єднують текст, звук, графіку, фото, відео тощо в одному цифровому відтворенні. Використовуючи мультимедіа (аудіоматеріали, ресурс Power-Point, проектори та інтерактивні дошки) менеджери, бізнесмени та економісти можуть ефективно впливати на цільову аудиторію і досягнути бажаних результатів, базуючись на психологічних особливостях зорового і слухового сприйняття інформації, оскільки застосування мультимедіа для продукування презентації забезпечує:

Привернення уваги. Мультимедійна презентація повністю відрізняється від монотонного представлення тематики, вона мотивує аудиторію до сприйняття інформації за допомогою стимулювання зору, слуху та навіть емоцій, в залежності від рівня підготовленої доповіді, що пробуджує цікавість до теми.

Ілюстрація понять. Інструменти мультимедіа здатні зробити таку складну інформацію як статистичні дані простішою, цікавішою та більш змістовною. Ілюстрація закріплює та підсилює головну ідею, роз'яснює складні поняття та демонструє взаємозв'язки або тенденції.

Краще запам'ятовування представленої інформації. Представлення інформації одночасно із використанням аудіальних та візуальних засобів є найоптимальнішим для розуміння та

сприйняття її. Дослідження, проведені Р.Кіполло доводять, що люди сприймають на слух 10% інформації, візуально – 20%, а у разі комбінації цих двох факторів впливу – 50%.

Основна перевага мультимедіа полягає в тому, що вони виступають в якості найуніверсальнішої візуальної опори, яка вдало комбінується із іншими засобами впливу, що допомагають ефективніше осмислити промову, яку вони супроводжують. Ілюстрації породжують взаємозалежність між зображенням та роздумом, оскільки за теорією «подвійного кодування», коли в органи чуттєвого сприйняття одночасно попадає як вербальна, так і ілюстративна інформація, кожна з них зберігається у різних одиницях, мовній та візуальній. Внаслідок синхронної обробки мозок людини проводить модифікацію за різними параметрами і створює зв'язки між мовними одиницями та ілюстративними. Внаслідок цих процесів, у разі необхідності повторного використання інформації, вона буде викликатись з різних систем мозку. За допомогою такої синхронізації мозок людини створює ментальні моделі, які є відображенням різних уявних ситуацій, що будуються на сприйнятті презентації за допомогою візуалізації. Дослідження А.Райвіо, Р.Майєр показали, що процес сприйняття інформації активізується за умови використання динамічних засобів анімації в порівнянні з використанням лише зображень [2].

Утримання уваги слухачів. Завдяки динамічній природі мультимедіа за презентацією цікавіше стежити, ніж під час традиційної подачі інформації (за допомогою фотографій або ілюстрацій крейдою на дошці), що дозволяє постійно утримувати інтерес слухачів до теми, яка обговорюється.

Переконливість презентації. Будь-яка інформація, правильно подана за

допомогою мультимедіа, стає виразною та дієвою. Презентатор також виглядає переконливіше, професійніше та підвищується його авторитет.

Послідовність та гнучкість викладення матеріалу. Виступаючий може швидко рухатись по власній презентації, повертатись до попередніх блоків, коли виникнуть питання у аудиторії. Також компоненти мультимедіа легко редагуються та доповнюються.

Компактність та чіткість подання великого обсягу презентації. Графіки, діаграми та таблиці є найкращим шляхом скорочення значного обсягу смислової презентації та сприяють глибшому розумінню проблеми, що освітлюється. Інформація, структурована у вигляді таблиць, схем та графіків надає додаткові можливості усвідомити та зрозуміти презентацію.

Забезпечення структури ділової презентації. Слухачі можуть одразу охопити всю суть презентації, побачивши основні її пункти.

Підключення уваги слухачів. Правильно підібрані візуальні ілюстрації полегшують процес сприйняття та запам'ятовування інформації і створюють яскраві асоціації надають діловій презентації смислового та емоційного забарвлення, яке дає можливість економістам ефективно впливати на аудиторію та спонукати її до певних дій. Визначивши переваги використання мультимедіа під час ділової презентації розглянемо етапи організації навчання студентів старших курсів продукування ділової презентації з їх використанням.

Перед тим, як дати студентам старших курсів завдання підготувати ділову презентацію викладачу слід провести лекцію, в якій він повинен звернути увагу студентів на важливість:

1) забезпечення реалізації комунікативного наміру адекватно завданням і

умовам спілкування під час продукування усної ділової презентації;

2) правильного структурно-композиційного оформлення усної ділової презентації (зазначити тему і мету презентації; викласти план презентації; подати об'єктивну і максимально всебічну інформацію за темою; визначити переваги бізнес-продукту або бізнес-ідеї; навести приклади переваг від придбання бізнес-продукту або застосування бізнес-ідеї; зробити висновки; запросити до придбання/ співпраці;

3) реалізацію тактики усного публічного мовлення: а) продукувати презентацію відповідно до соціокультурних особливостей аудиторії; б) забезпечити вплив на аудиторію за двома основними каналами: зовнішнім, що включає невербальні засоби: фонаційні (тембр голосу, мелодика мови, зміна висоти голосу у часі), енергетичні характеристики (сила голосу, гучність, її зміна), темпо-ритмічні особливості мови, індивідуальні особливості вимови (сміх, покашлювання); кінетичні (жести, пози, міміка, зовнішній вигляд, зоровий контакт) та внутрішнім, що включає вербальні засоби (правильно лексико-граматичне оформлення промови; в) правильно створювати та застосовувати мультимедіа, поєднуючи статичні елементи (текст, таблиці, діаграми та графіки) з динамічними (музика, відеофрагменти, анімація, візуалізацію інформації).

Далі викладач повинен розбити клас на декілька груп по 3-4 людини, кожна група отримує завдання підготувати ділову презентацію на певну тему і отримує чіткі критерії її оцінювання. Кожна група повинна під час самостійної позакласної роботи поставити цілі та задачі ділової презентації; провести аналіз потреб, рівня освіченості, соціокультурних особливостей та інтересів цільової аудиторії; визначити оптимальну три-

валість виступу; побудувати презентацію логічно та послідовно; підготувати відповіді на прогнозовані запитання, підготувати відповідні мультимедіа. Для підготовки такої презентації студенти повинні провести науково-дослідну роботу, використовуючи велику кількість джерел інформації для уникнення шаблонів і створення продукту індивідуальної або групової творчості. Під час такої підготовки усної ділової презентації іноземною мовою з використання мультимедіа створюються умови для розвитку мотивації до вивчення іноземної мови, розширюються фонові знання студента, його кругозір і інформативність, також розвиваються інтелектуальні вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, узагальнювати, формується логіка мислення.

На нашу думку, етап підготовки ділової презентації повинен проходити в три етапи: 1) підготовчий етап, 2) презентація, 3) обговорення, аналіз та оцінювання усної ділової презентації. Підготовчий етап теж складається з трьох етапів: 1) пошук матеріалів та підготовка тексту усної ділової презентації іноземною мовою; 2) розробка ідей використання мультимедіа до усної ділової презентації та їх створення; 3) репетиція усної ділової презентації.

На першому етапі студенти повинні самостійно підготувати текст презентації на задану тему. Для досягнення цієї мети вони шукають матеріал у бібліотеці та інтернеті і пишуть текст промови. На цьому етапі викладач дає поради стосовно пошуку, підготовки та обробки матеріалу. Викладач також переглядає зі студентами та аналізує підготовлений матеріал, перевіряє його релевантність цілям ділової презентації та слідкує за забезпеченням логіко-композиційної структури презентації, дає поради щодо адаптації тексту презентації до рівня слухачів,

забезпечення його лексично-граматичної відповідності, правильної вимови та використання чітких та однозначних термінів. Ця робота проводиться під час консультаційних годин або в режимі on-line.

Мета цього етапу полягає у формуванні у студентів вмінь лексично та граматично правильно оформлювати текст ділової презентації, який повинен забезпечити досягнення комунікативного наміру (інформувати або переконувати), мати чітке структурно-композиційне оформлення і логічно об'єднувати частини промови, бути адаптованим до соціокультурного та професійного рівня аудиторії. Він також повинен бути простим для розуміння без використання професійного жаргону, канцеляризмів та штампів, терміни повинні бути чіткими та однозначними. Ефективність презентації дуже часто залежить від уміння презентатора пояснити свої ідеї або продемонструвати в позитивному світлі продукт. Справжній професіонал може чітко та ясно висловлювати свої думки під час презентації, отже, можна спостерігати чіткий взаємозв'язок між знаннями презентатора та вмінням доносити свої думки.

На другому етапі, коли текст ділової презентації готовий, студенти починають готувати мультимедіа для аудіовізуальної підтримки своєї промови. Студенти розробляють серію слайдів, використовуючи ефекти анімації для пожвавлення процесу, шукають в інтернеті або самостійно готують відео та аудіоматеріали для представлення своїх ідей, за допомогою інструментальних засобів забезпечують інтерактивність подання матеріалу, використовуючи ілюстрації, відео та аудіо. Демонстрація ж може відбуватися на екрані комп'ютерного монітору, телевізорі, або спеціальних проекторах та

дошках. На цьому етапі викладач консультує щодо підготовки слайдів, звертаючи увагу на правильне поєднання тексту, звуку та зображення. Викладач повинен зробити наголос на такі правила ефективного використання мультимедіа:

- темп, характер и об'єм мультимедіа повинні відповідати рівню цільової аудиторії;
- необхідно поєднувати використання **сміслових** ілюстрацій, для полегшення сприйняття та розуміння основного змісту ділової презентації, **мотиваційних**, основне завдання яких полягає у приверненні та підтриманні уваги слухачів під час промови, та **структурних**, які б визначали основні частини презентації;
- представлення плану виступу на початку ділової презентації за допомогою мультимедіа допоможе слухачам ще до початку викладення основного матеріалу підготуватися до його засвоєння;
- ілюстративний та схематичний матеріал повинен переважати над текстовим. Текстова інформація подається тільки у стислому вигляді і чітко структурована. Розгорнуту інформацію можна надати у додатках до слайду, щоб слухачі при бажанні могли пізніше ознайомитися з детальною інформацією;
- промовець повинен забезпечити розгалужену інтерактивну навігацію, яка дозволить йому представити інформацію не тільки послідовно, але й легко повертатися до потрібних блоків;
- презентатор повинен грамотно створити гіперпосилання між основним змістом роботи і засобами візуалізації, ведаолізації та аудіолізації, враховуючи тему, мету роботи та аудиторію;
- текст презентації повинен бути пов'язаним із ілюстраціями, які його супроводжують. Треба пам'ятати, що ілюстрації дозволяють донести думку текста швидше;
- вербальна інформація повинна подаватися синхронно з візуальним представленням цієї інформації;
- візуальна інформація повинна подаватися дозовано і супроводжувати блоки інформації для створення асоціацій. Не можна перенавантажувати аудиторію занадто великою кількістю візуальної інформації та відео, необхідно пам'ятати, що найголовніше в презентації це її інформаційний зміст та наповнення, а не форма подачі. Мультимедіа повинні лише допомагати розумінню представлених ідей;
- матеріал повинен викладатися таким чином, щоб один слайд займав максимум одну хвилину виступу, а загалом презентація включала не більше чотирьох ключових пунктів;
- частини тексту і зображення повинні бути розташовані на екрані максимально близько, що підвищує ефективність розуміння та запам'ятовування інформації;
- необхідно правильно використовувати кольори для розстановки акцентів, яскраві насичені кольори для важливої інформації, світліші відтінки для менш важливої;
- представлення інформації в форматі список структурує інформацію для кращого її сприйняття.

Метою цього етапу навчання полягає у формуванні у студентів вмінь розробки та створення відповідних мультимедіа які сприятимуть розумінню цільовою аудиторією структури презентації, основної інформації, допоможуть зацікавити аудиторію та утримати її інтерес від початку до кінця промови.

На третьому етапі підготовки студенти повинні провести репетицію ділової презентації, це дозволяє забезпечити те, що презентація не виходитиме за рамки відведеного часу. На цьому етапі викладач звертає увагу студентів на роль невербальної комунікації під час проведення ділової презентації, вказуючи не те, що слухачі схильні підсвідомо більш вірити не стільки вербальному, скільки невербальному змісту повідомлення.

Якщо вербальна інформація (текст презентації) націлений на логіку аудиторії, то невербальні компоненти мовлення (інтонація, тембр голосу, вигляд презентатора, його поведінка) впливають в основному на підсвідомість слухача і формують певне психологічне ставлення слухача до промовця, що забезпечує ефективність проведення ділової презентації іноземною мовою та, як наслідок, успішність ділових стосунків з його партнерами.

Основною метою цього етапу є сформувати у студентів невербальні вміння комунікації для досягнення ефективного впливу на аудиторію.

Під час практичних занять студенти проводять підготовлені ними ділові презентації, що максимально імітують реальні умови ведення бізнесу з їх детальним аналізом. Для цього рекомендується здійснювати відеозапис презентації, щоб можна було повертатися до певних частин промови з метою їх детального аналізу. Після прослухо-

вування усної ділової презентації студенти визначають чи презентація досягла своєї мети, чи вона правильно була побудована, наскільки грамотно був оформлений текст презентації і чи він відповідав рівню знань слухачів, наскільки ефективно та доречно були вжиті мультимедіа та чи були помилки з їх використанням, як пройшла сама презентація, чи презентатор був переконливим. Така групова робота під час обговорення ділових презентацій іноземною мовою дозволить одразу виявити помилки та напрямки вдосконалення презентаційних вмінь з використанням мультимедіа. Під час прослуховування та аналізу ділової презентації інших студентів студенти також набувають вміння активного слухання та оцінювання ділової презентації.

Висновки. Організація навчання усній діловій презентації іноземною мовою з використанням мультимедіа в три етапи дозволяє не тільки підвищити рівень підготовки та продукування презентацій студентами старших курсів ВНЗ України, але й сформує у студентів технологічні вміння працювати з сучасними мультимедіа, що підвищує мотивацію та якість позакласної та класної роботи, спрямованої на формування ефективної комунікативної поведінки, умінь спілкуватися із своїми колегами, проявляти толерантність та взаємоповагу та терпимість.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Драб Н. Л. Навчання майбутніх економістів іношомовного професійно спрямованого монологічного мовлення (монологу-презентації німецькою мовою): дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Наталя Леонідівна Драб. – К., – 2005. – 245с.
2. Paivio, A. *Mind and its evolution; A dual coding theoretical interpretation*, Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, Inc. – 2006. from http://coral.ufsm.br/tiellercab/Apostilas/DCT_Paivio.pdf.